

نگاهی به بانک بریکس - بانک توسعه نوین با محوریت برزیل

این نوشتار با معرفی کلی بانک توسعه نوین، جایگاه برزیل در این بانک را مورد بررسی قرار می دهد و برخی از مهمترین ویژگی های مثبت آن را بیان می نماید.

اولین بار در چهارمین اجلاس سران بریکس در دهلی نو (۲۰۱۲) بود که رهبران برزیل، روسیه، هند، چین و آفریقای جنوبی ایده راه اندازی یک بانک توسعه جدید برای بسیج منابع جهت انجام پروژه های زیرساختی و توسعه پایدار در کشورهای عضو و سایر کشورهای در حال توسعه را مورد بررسی قرار دادند. در این اجلاس مقرر شد وزرای دارایی با تشکیل یک کارگروه مشترک مطالعاتی، قابل اجراء بودن این ابتکار را امکان سنجی و تا نشست بعدی در سال ۲۰۱۳، نتیجه را گزارش کنند. به دنبال گزارش وزرای دارایی در پنجمین اجلاس سران بریکس در دوربان آفریقای جنوبی (۲۰۱۳)، رهبران پنج کشور عضو در مورد تأسیس بانک توسعه جدید توافق کردند.

در خلال ششمین اجلاس سران بریکس در فورتالزای برزیل (۲۰۱۴)، رهبران توافقنامه تأسیس بانک توسعه جدید (NDB) را امضا کردند و در ژوئیه ۲۰۱۵ این توافق اجرایی شد. در بیانیه فورتالزا، رهبران تأکید کردند که بانک توسعه جدید همکاری بین اعضای بریکس را تقویت و تلاش های مؤسسات مالی چندجانبه و منطقه ای برای توسعه جهانی را تکمیل خواهد نمود و در نتیجه، به تعهدات جمعی برای دستیابی به هدف رشد قدرتمند، پایدار و متوازن کمک خواهد کرد. با امضای موافقتنامه ستاد مرکزی با دولت جمهوری خلق چین و یادداشت تفاهم با دولت مردمی شهرداری شانگهای در ۲۷ فوریه ۲۰۱۶، بانک به طور کامل عملیاتی شد.

ساختار مدیریتی و ویژگی‌های نهادی:

بر اساس بیانیه فورتالزا سرمایه اولیه بانک ۱۰۰ میلیارد دلار آمریکا تعیین و عنوان شد:

- هر یک از اعضای بریکس مسئول تأمین ۲۰ درصد آن هستند.

- سرمایه پذیرفته شده اولیه باید ۵۰ میلیارد دلار باشد که به طور مساوی از سوی اعضای مؤسس تأمین می‌شود.

- اولین رئیس شورای حکام از روسیه خواهد بود.

- اولین رئیس هیئت مدیره از برزیل خواهد بود.

- اولین رئیس بانک باید از هند باشد.

- دفتر مرکزی بانک باید در شانگهای واقع شود.

- مرکز منطقه ای بانک توسعه جدید آفریقا همزمان با دفتر مرکزی در آفریقای جنوبی ایجاد می‌شود.

دفتر مرکزی این بانک در چین است که بزرگترین اقتصاد گروه را دارد. اما پنج کشور مؤسس، دارای وزن یکسانی در سرمایه و تصمیمات هستند. هر یک از این پنج عضو ۲۰ درصد سرمایه و قدرت رأی را در اختیار دارند و هیچ کشوری بر هیچ تصمیمی حق وتو ندارد.

کشورها در شورای حکام و هیئت مدیره نمایندگی می‌شوند. بالاترین جایگاه متعلق به شورای حکام است که از وزرای دارایی پنج کشور تشکیل شده است. هیئت مدیره بانک که غیرمقیم است، عموماً متشکل از دبیران امور بین‌الملل وزارت‌های دارایی یا مقامات هم سطح است. اختیار و مسئولیت تأیید تمام سیاست‌ها و پروژه‌های بانک توسعه جدید بر عهده هیئت مدیره است.

مدیریت بانک، مقیم شانگهای و متشکل از رئیس و چهار معاون است. مدیران به طور انحصاری وفادار به بانک بوده و نماینده کشورهای خود نیستند. رئیس یک دوره پنج‌ساله دارد و معاونان وی برای دوره‌های شش ساله خدمت می‌کنند. در حال حاضر مارکوس ترویزو از برزیل رئیس بانک توسعه جدید (NDB) است. وی در تاریخ ۲۷ مه ۲۰۲۰ برای یک دوره پنج‌ساله (۲۰۲۰-۲۰۲۵) به عنوان رئیس بانک انتخاب شد. ترویزو یک اقتصاددان

سیاسی، کارآفرین، دانشمند اجتماعی، دیپلمات و نویسنده برزیلی است. او یکی از مذاکره کنندگان اصلی در دور پایانی مذاکرات توافقنامه مرکوسور و اتحادیه اروپا بود.

عملکرد و حوزه کاری:

فعالیت های بانک توسعه نوین به عنوان یک نهاد بین المللی برای ترویج توسعه پایدار، سازگار با اهداف و اصول سازمان ملل متحد در زمینه های اقتصادی و اجتماعی تعریف شده است. در سال ۲۰۱۸، بانک توسعه نوین به عنوان ناظر در مجمع عمومی سازمان ملل متحد، پایه ای محکم برای همکاری فعال و پربار با این سازمان ایجاد کرد. به عنوان یک بانک توسعه چندجانبه جوان و پویا، بانک توسعه نوین در موقعیت مناسبی قرار دارد تا نوع جدیدی از توسعه را حمایت کند، توسعه ای که مبتنی بر رشد کل نگر و پایدار برای سیاره زمین است.

بانک توسعه جدید یک بانک توسعه چندجانبه است که با هدف تامین مالی پروژه های زیرساختی و توسعه پایدار در بریکس و سایر اقتصادهای نوظهور و کشورهای در حال توسعه تاسیس شده است. کار بانک کمک به توسعه ملی و مکمل تلاش های مؤسسات مالی چندجانبه و منطقه ای برای رشد و توسعه جهانی است که حول به حداکثر رساندن تأثیر توسعه به شیوه ای سریع، انعطاف پذیر و کارآمد متمرکز است. این بانک مدعی است که از طریق سرمایه و دانش با ملت ها شریک می شود و با شفافیت و همدلی به اهداف توسعه دست می یابد و فرصتی برابر برای توسعه همه کشورها ایجاد می کند.

بانک برای تحقق اهداف خود از پروژه های دولتی یا خصوصی از طریق وام، ضمانت، مشارکت در سهام و سایر ابزارهای مالی حمایت می کند. پروژه های تامین مالی بانک توسعه جدید در حوزه های عملیاتی انرژی های پاک، توسعه شهری، بهره وری زیست محیطی، زیرساخت های حمل و نقل، آبیاری، مدیریت آب و فاضلاب، زیرساخت های اجتماعی، چند مضمونی، زیرساخت های دیجیتال و کمک های اضطراری کوید ۱۹ قرار دارند. در این حوزه ها بانک کمک های مالی و فنی برای پروژه ها ارائه می دهد و در تبادل اطلاعات، عناصر فرهنگی و پرسنل با هدف کمک به دستیابی به پایداری زیست محیطی و اجتماعی شرکت می کند.

رویکرد نسبت به گسترش:

درهای بانک برای همه کشورهای عضو سازمان ملل باز است. تماس با کشورهای دیگر برقرار شده و ایده این است که اعضای از تمام مناطق جهان، آفریقا، آمریکای لاتین و کارائیب، آسیا، اروپا و غیره جذب شوند. اما اولویت

ورود کشورهای توسعه یافته، با درآمد متوسط و پایین است و فقط کشورهای با اقتصادهای نوظهور و درحال توسعه می‌توانند از اعضای وام گیرنده باشند. بانک به کشورهای توسعه یافته وام نخواهد داد.

آخرین وضعیت:

بانک توسعه جدید در ژوئیه ۲۰۲۲ هفتمین سالگرد تاسیس خود را جشن گرفت. در طول هفت سال گذشته، این بانک از یک شرکت نوپا به ارائه دهنده اصلی راه حل های توسعه تبدیل شده است. بانک در کشورهای فعالی می‌کند که پویایی اقتصادی زیادی از خود نشان می‌دهند و تقاضای زیادی برای زیرساخت ها دارند. در سال ۲۰۲۱، بنگلادش، مصر، امارات متحده عربی و اروگوئه به عنوان اعضای جدید پذیرفته شدند. آنها جمعیتی بیش از ۲۸۰ میلیون نفر را به دریافت کنندگان خدمات بانک اضافه می‌کنند که می‌توانند از خدمات و ماموریت آن بهره مند شوند و در عین حال گسترش جهانی بانک را تقویت کنند.

استراتژی کلی ۲۰۲۶-۲۰۲۲ که اخیراً تصویب شده است، ارائه ۳۰ میلیارد دلار وام برای زیرساخت ها در پنج سال آینده است. در این دوره، بانک توسعه همکاری خود را با بخش خصوصی گسترش خواهد داد، تأثیر توسعه را چند برابر خواهد کرد و ۴۰ درصد از مصوبات خود را به سمت کاهش و سازگاری با تغییرات آب و هوایی هدایت خواهد نمود.

برزیل:

از ابتدای سال ۲۰۲۰، برزیل دارای ۹ پروژه تامین مالی است که توسط بانک توسعه نوین تأیید شده است. رقم تأمین مالی برای این پروژه‌ها ۴.۴ میلیارد دلار سرمایه گذاری است. تعداد کل پروژه‌ها، برزیل را در جایگاه اول در میان ۹ عضو این بانک - چین، روسیه، هند، آفریقای جنوبی و از سال ۲۰۲۱، بنگلادش، مصر، امارات متحده عربی و اروگوئه قرار می‌دهد و علاوه بر این‌ها هنوز ۶ پروژه در دست بررسی است.

از سال ۲۰۱۶ تا ۲۰۱۹، برزیل در ۶ پروژه به دنبال تأمین مالی از سوی بانک بریکس بود که از این تعداد ۵ پروژه تصویب و ۱ پروژه لغو شد. افزایش درخواست و حضور برزیلی‌ها در تأمین سرمایه پروژه‌ها اتفاق جدیدی است. از زمان ایجاد بانک، هند و چین با ۱۷ مورد در پروژه‌های تأیید شده توسط بانک پیش‌تاز بوده‌اند. هند کشوری است که با ۲۴ مورد درخواست تأیید، لغو شده و یا در حال تجزیه و تحلیل، بیشترین تعداد درخواست‌ها را داشته و چین با ۲۲ مورد درخواست در جایگاه بعدی است.

تا کنون، بزرگترین وام تصویب شده توسط بانک توسعه نوین، برای پروژه زیرساخت های پایدار بانک ملی توسعه اقتصادی و اجتماعی برزیل (BNDES) بوده است که هدف آن انتقال ارزش به بخش های دولتی و خصوصی برای تأمین مالی پروژه های فرعی انرژی های تجدیدپذیر، حمل و نقل شهری، بهداشت، حمل و نقل جاده ای و فناوری اطلاعات تا سال ۲۰۳۰ ذکر شده است. در این پروژه، بانک توسعه نوین ۱.۲ میلیارد و بانک ملی توسعه اقتصادی و اجتماعی برزیل ۳۰۰ میلیون دلار سرمایه گذاری خواهند کرد.

پاسخ به همه گیری کووید ۱۹ در برزیل در سال ۲۰۲۰ نیز از کمک این بانک چندجانبه برخوردار بود. بانک توسعه نوین، وام ۱ میلیارد دلاری (۵.۵ میلیارد رئال) برای حمایت از پرداخت کمک های اضطراری دولت فدرال را تصویب و اعطا کرد CAF. (بانک توسعه آمریکای لاتین) و بانک جهانی نیز کمک هایی انجام دادند. در مجموع، دولت برزیل ۴ میلیارد دلار آمریکا برای این برنامه وام و کمک دریافت کرد.

همچنین منابعی برای پروژه های شهرداری و دولتی تایید شده است. برای مثال، شهر سوروکابا سان پائولو، ۴۰ میلیون دلار برای بهبود زیرساخت های شهری وام گرفته است. شهرداری این شهر قصد دارد ۲۴۰۰۰ مترمربع سیستم زه کشی و گذرهای زیرزمینی بسازد.

ایالت پارا نیز سال گذشته ۱۵۳ میلیون دلار وام دریافت کرد. این مبلغ معادل ۸۰ درصد از کل هزینه آسفالت و روکش مجدد شبکه راه های ایالتی است. تنها ۳۳.۷ درصد از ۱۱۷۴۵ کیلومتر جاده در پارا آسفالت است.

بانک ملی برزیل نیز باید منابعی را برای سرمایه گذاری در پروژه های زیربنایی در کشاورزی دریافت کند بر اساس اطلاعات منتشر شده، بانک توسعه نوین باید ۳۰۰ میلیون دلار به این بانک وام بدهد.

در حالی که تعداد پروژه های برزیل در بانک توسعه نوین افزایش یافته است، مشارکت برزیل در برنامه های تأمین مالی بانک جهانی کمتر شده است به نحوی که سال گذشته با ثبت ۳ پروژه به پایان رسید که ۲ پروژه فعال و ۱ پروژه متوقف شده است. این در حالی است که در سال ۲۰۱۰ برزیل با ۲۴ پروژه بیشترین درخواست حمایت مالی را از بانک جهانی را داشته است.

ویژگی های خاص و مزایا:

این بانک ویژگی های خاص و منحصر به فردی به شرح ذیل دارد که می توان آنها را مزایای این بانک برای اعضا نیز در نظر گرفت:

۱- ایفای نقش مکمل و نه جایگزین:

بانک توسعه جدید به عنوان جایگزینی برای بانک جهانی و سایر موسسات مشابه مطرح نیست. نقش این بانک تکمیل تلاش‌های نهادهای موجود در تأمین مالی پروژه‌های زیرساختی و توسعه پایدار است. بانک در این مسیر در حال انعقاد قراردادهای همکاری با سایر بانک‌های توسعه‌ای می‌باشد و برخی از توافق‌نامه‌ها قبلاً امضا شده است. اما همانطور که نام بانک حاکی از آن است، ایده ایجاد یک نهاد جدید با در نظر گرفتن اشتباهات و موفقیت‌های بانک‌های موجود است و برای بانک توسعه جدید، بسیار مهم است که از تجربه بانک‌های قدیمی درس بگیرد. بانک توسعه جدید همیشه بر این جنبه از همکاری با نهادهای قدیمی‌تر تأکید کرده است ولی در عین حال اگر مؤسسات چندجانبه موجود، به ویژه آنهایی که در واشنگتن مستقر هستند، عملکرد رضایت‌بخشی داشتند، بریکس هرگز اقدام به تأسیس این بانک و همچنین ایجاد صندوق پولی خود به نام «قرارداد ذخیره احتمالی» نمی‌کرد.

۲- ضد هزمونی و در مسیر چندقطبی سازی:

ایده اولیه و طرح بانک بریکس را می‌توان منعکس کننده ناامیدی کشورهای نوظهور از ناتوانی صندوق بین‌المللی پول و بانک جهانی در خود اصلاحی با سرعتی مطابق با تغییرات اقتصاد جهانی و به عنوان یک "پروژه ضد هژمونیک" توصیف کرد که بخشی از یک فرآیند گسترده‌تر "چند قطبی سازی" است: بانک به دنبال چند قطبی سازی در معماری اقتصادی و مالی جهان از طریق تنوع بخشی به چارچوب نهادی و ابتکارات می‌باشد که در نتیجه از دست رفتن وزن نسبی مراکز سنتی قدرت مانند بانک جهانی و سازمان تجارت جهانی ضرورت آن احساس می‌شود.

۳- عملکرد تخصصی:

بانک‌های بین‌المللی و توسعه‌ای دیگر، عملکردی چندوجهی و گسترده دارند. مثلاً بانک جهانی دارای طیف بسیار گسترده و متنوعی از فعالیت‌ها است: تأمین مالی می‌کند، کمک‌های فنی ارائه می‌نماید، برای کشورها شرط تعیین می‌کند، به دنبال هدایت استراتژی‌ها و سیاست‌های اقتصادی و بخشی کشورها است، اقتصاد جهانی و اقتصادهای ملی را مطالعه می‌کند، مشاوره ارائه می‌دهد، تلاش دارد منبع دانش (یک «بانک دانش») باشد، رویدادها را سازماندهی و مطالعات و اسناد را منتشر می‌کند. اما بانک توسعه نوین قصد دارد به شیوه‌ای متمرکز عمل کند و یک بانک تخصصی در حوزه زیرساخت و توسعه پایدار باشد.

۴- تأکید بر کیفیت خدمات، همزمان با تسریع در عملکرد:

برخلاف نهادهایی مانند بانک جهانی که به دلیل ساختار سنگین و رویه‌های بوروکراتیزه شده برای تصویب پروژه‌ها زمان زیادی لازم دارند، بانک توسعه نوین عملکرد سریع، بدون قربانی کردن کیفیت را یکی از شعارهای اصلی خود می‌داند. سرعت عملکرد در سال اول بانک مشخص شد. شاید اولین بار در تاریخ باشد که یک بانک توسعه چندجانبه در اولین سال فعالیت خود موفق به تصویب پروژه‌ها و انتشار اولین اوراق قرضه خود در بازار شده است. هدف این است که بین شناسایی پروژه‌ها و تایید هیئت مدیره تنها شش ماه زمان صرف شود.

۵- یک بانک سبز:

بانک توسعه نوین چند محور برای عملکرد خویش دارد که در توافقنامه تأسیس گنجانده شده است. به عنوان مثال، این بانک یکی از معدود بانک‌های توسعه‌ای چندجانبه است که موضوع زیست محیطی را به طور برجسته در موافقت نامه اولیه خود به طور اساسی مورد توجه قرار داده است. بانک توسعه نوین از زمان تأسیس خود یک بانک سبز بوده است، به نحوی که پنج پروژه اول تصویب شده، یک پروژه در هر کشور عضو، همگی در حوزه انرژی‌های تجدیدپذیر بودند. پروژه‌های مدنظر ظرفیت تولید انرژی‌های تجدیدپذیر را در هر یک از اعضا افزایش می‌دهند و به کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای کمک می‌کنند.

۶- برابری و انعطاف پذیری:

به گفته اعضا بانک توسعه جدید بر اساس اصول برابری و دموکراسی بنا شده است و به تصمیم‌گیری دموکراتیک و انعطاف برای در برگرفتن همه ذی‌نفعان اعتقاد دارد. تمام تصمیمات در بانک با اکثریت ساده یا اکثریت واجد شرایط اتخاذ می‌شود و برای هیچ تصمیمی به اتفاق آرا نیازی نیست، زیرا این شکل از تصمیم‌گیری معادل دادن حق و تو به هر یک از اعضا می‌باشد کما اینکه در صندوق بین‌المللی پول و بانک جهانی، اروپایی‌ها (که به‌عنوان یک بلوک عمل می‌کنند) و ایالات متحده بر تصمیم‌های حیاتی حق و تو دارند. تجربه اتحادیه اروپا، به هر حال، به وضوح اثر فلج‌کننده تقاضای وحدت رویه در تصمیم‌گیری را نشان می‌دهد.

۷- تطبیق با نیازهای اعضا:

بانک توسعه جدید بانکی از کشورهای درحال توسعه برای کشورهای درحال توسعه است که به دلیل ریشه داشتن در چنین اقتصادهایی، درک دقیقی از نیازهای مالی اعضای خود دارد. بر اساس موافقتنامه تأسیس، همیشه حداقل ۸۰ درصد سرمایه و قدرت رأی در اختیار اقتصادهای نوظهور و کشورهای درحال توسعه خواهد بود.

کشورهای پیشرفته یا توسعه‌یافته می‌توانند به این بانک بپیوندند، اما مشارکت آنها به ۲۰ درصد محدود خواهد شد.

۸- احترام به حاکمیت ها:

بانک بریکس خود را فقط به تامین مالی پروژه‌ها و بسیج منابع برای حوزه‌های زیرساختی و توسعه پایدار محدود می‌کند و قصد ندارد بر سیاست‌ها و استراتژی‌های ملی کشورهای وام‌گیرنده تأثیر بگذارد. این بانک به حاکمیت کشورها احترام گذاشته و پروژه‌ها را در چارچوب سیاست‌ها و قوانین ملی تجزیه و تحلیل می‌نماید. همچنین بانک تایید و پرداخت وام‌ها را به تغییر در سیاست‌ها و استراتژی‌های کشورهای مشروط و مرتبط نخواهد کرد.

۹- به رسمیت شناختن واحد پول کشورهای عضو:

واحد حساب در بانک توسعه نوین دلار است. اساسنامه بانک موافقتنامه سرمایه مجاز (۱۰۰ میلیارد دلار آمریکا)، سرمایه پذیرفته‌شده (۵۰ میلیارد دلار آمریکا) و سرمایه پرداختی (۱۰ میلیارد دلار) را به دلار تعریف می‌کند. هیچ استراتژی عمدی برای به حداقل رساندن استفاده از دلار وجود ندارد، اما بانک بریکس قصد دارد نه تنها به دلار، بلکه به ارز کشورهای عضو نیز گردش مالی ایجاد و وام بدهد. به عنوان مثال، اولین اوراق قرضه این بانک به یوان در چین منتشر شد.

گزارش وزارت امور خارجه آبان ۱۴۰۱